Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) WIELKA-POHULANKA 19—7.

Nr. Wilno, dnia 21 marca 1934 r. 1028.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

Kronika.	Dział.	Str.
1. Sprawa państw bałtyckich w ujęciu "Karysa".-	I.	1.
2. Pogłoski o rychłej dymisji ministra Spr.Zagr.Zauniusa."		"
III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.		
Kronika.		
3. Zakaz książki Hitlera na Litwie.-	III.	"
4. Szkolnictwo powszechne na Litwie.-	"	"
5. Nowy uniform studentów oficerów rezerwy.-	"	"
6. Liczba lekarzy na Litwie.-	"	"
7. Działalność Klubu Politycznego.-	"	2.
8. Obóz pracy dla inteligencji.-	"	"
9. Voldemaras contra "L.Aidas".-	"	"
IV. SPRAWY POLSKIE I INNYCH MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH.		
Kronika.		
10. Zakaz zebrań polskich.-	IV.	"
11. Emigracja żydowska.-	"	"
VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.		
Kronika.		
12. Sprawa ustąpienia Dyrektorjatu.-	VII.	"
13. Sprawa prokuratora kłajpedzkiego Roppa.-	"	"
14. Stan zatrudnienia w tartakach kłajpedzkich.-	"	3.
15. Kary komendanta Kraju Kłajpedzkiego.-	"	"
16. Hitleryzm wśród policji kłajpedzkiej.-	"	"
17. Konfiskata "Memeler Dampfboot".-	"	"
VIII. Z ŻYCIA LITWINÓW I PRASY LITEWSKIEJ W WILNIE.		
18. "Vilniaus Rytojus" o sytuacji Litwinów wileńskich.-	VIII.	"
Kronika.		
19. Zwolnienie Litwinów z więzienia.-	"	"

x

x x

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a.

S p r a w a p a ń s t w b a ł t y c k i c h w u j ę c i u "K a r y s a". "Liet.Kareivis" Nr.59 /III.1934/: Organ armji litewskiej "Karys", nawiązując do przemówienia premjera łotewskiego b. rządu w sprawie związku państw bałtyckich, oświadcza, że sprawa ta jest żywotną kwestją Litwy, Łotwy i Estonji. "Karys" nawiazuje również do myśli wyrażonych w sprawie związku bałtyckiego przez min. Zauniusa, a następnie oświadcza, że Łotwa, a zwłaszcza Estonja dotychczas nie wykazały w sprawie wileńskiej niezbędnej przyjaźni w odniesieniu do Litwy.-

P o g ł o s k i o r y c h ł e j d y m i s j i m i n i s t r a S p r. Z a g r. Z a u n i u s a. Prasa ryska /z 21.III.1934 r./: W litewskich sferach politycznych dawno już krążyły pogłoski o zamierzonej dymisji ministra Zauniusa, zajmującego w ciągu 5-ciu lat stanowisko litewskiego ministra Spraw Zagr. W związku z temi pogłoskami, pojawiały się zrzadka urzędowe, lecz niezbyt stanowcze zaprzeczenia. Ograniczały się one do zaznaczenia, że w składzie M.S.Zagr. w Kownie żadnych zmian się nie oczekuje. Mimo wszystko pogłoski o ustąpieniu min.Zauniusa krążyły w dalszym ciągu.

Obecnie, nawet w litewskich wyższych sferach zaczęto mówić o rychłej dymisji min.Zauniusa w sposób bardziej zdecydowany. Jak komunikują, dymisja ta ma nastąpić wskutek decyzji wyższych sfer odnośnie zmiany metod litewskiej polityki zagranicznej i zapoczątkowania bardziej aktywnej, a przedewszystkiem bardziej elastycznej polityki międzynarodowej, któraby była więcej dostosowana do wymagań dzisiejszych skomplikowanych stosunków międzynarodowych.

W wypadku ustąpienia dr.Zauniusa stanowisko ministra Spraw Zagr. nie będzie narazie obsadzone. Obowiązki kierownika polityki zagranicznej pełnić będzie czasowo premjer Tubelis. Jednocześnie obecny dyrektor Dep.Politycznego M.S.Z. Lozoraitis zostanie mianowany generalnym sekretarzem M.S.Z.

Jak podają sfery poinformowane, cała ta kwestja zostanie w najbliższych dniach rozstrzygnięta.-

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a.

Z a k a z k s i ą ż k i H i t l e r a n a L i t w i e. Prasa kowieńska /z 17.III.1934/: Z rozporządzenia władz zakazano importu i rozpowszechniania na Litwie książki Hitlera "Mein Kampf".-

S z k o l n i c t w o p o w s z e c h n e n a L i t w i e. Prasa kowieńska /z 17.III.1934/: Zgodnie z wiadomościami M-stwa Oświaty, w r.ub. było w całej Litwie 2.298 szkół ludowych z 4.378 kompletami, które obsługiwało 4.405 nauczycieli. Zgodnie z ~~ta~~ liczbą zaludnienia, w kraju na każde 1.000 mieszkańców przypadało 105 dzieci w wieku szkolnym.

Oprócz szkół ludowych jest w Litwie /oprócz Kraju Kłajpedzkiego/ 80 ogródków dziecinnych. Z liczby 2.298 szkół jedynie 770 posiada własne budynki, pozostałe mieszczą się w wynajętych budynkach. Ogólne mienie szkół opiewa na sumę przeszło 30 milj.lt./17 milj. lt. - wartość budynków, 3,5 milj.lt.- płace, 3 milj. - inwentarz, 2 milj. - księgozbiory, 1,5 milj.lt. - przyrządy do nauczania/.

W r.ub. wydało państwo na szkolnictwo ludowe 23 milj.lt., czyli na każdego mieszkańca przypadło 9-8 lt. Nauczanie jednego dziecka w szkole ludowej kosztowało ok.100 litów.-

N o w y u n i f o r m s t u d e n t ó w o f i c e r ó w r e z e r w y. "L.Kareivis" Nr.59 /III.1934/: Na Litwie wprowadzono nowy uniform studentów oficerów rezerwy zrzeszonych w korporacji "Ramove".

L i c z b a l e k a r z y n a L i t w i e. Prasa kowieńska /z 17.III.1934/: W 1933 r. zaregestrowanych było w Dep.Zdrowia 626 lekarzy, 390 dentystów i 224 felczerów. Obliczono, że w Litwie na jednego lekarza przypada 3.674 osób /w Ameryce - 790, Niemczech 1.250, Japonji - 1.358, we Francji - 1.697, w Jugosławji - 3.658, w Persji - 40.000/. Wydz.Lekarski uniwersytetu liczy około 1.000 studentów.-

Działalność Klubu Politycznego .Prasa kowieńska /z 17.III.1934/:15 marca w gmachu "Pienocentrasa" odbyło się drugie zebranie członków Klubu Politycznego, na którem rektor uniwersytetu prof.M.Römer odczytał dalszy ciąg swego referatu o zagadnieniu parlamentaryzmu.-

Obóz pracy dla inteligencji .Prasa kowieńska /z 17.III.1934/:W tych dniach M-stwo Spraw Wewn. ostatecznie uchwaliło założyć w Poniemuniu obóz pracy dla bezrobotnej inteligencji. Oprócz całkowitego wiktu bezrobotni inteligenci będą otrzymywali za wykonane prace odpowiednią płacę.-

Voldemaras contra "Liet.Aidas" .Prasa ryska /z 21.III.1934/:Wysiedlony z Kowna do Jeziorosów prof.Voldemaras pociągnął do odpowiedzialności sądowej redaktora "L.Aidasa" za artykuł w sprawie zamieszczenia przez Voldemarasa artykułu w "Preussische Ztg." Jak wiadomo, "L.Aidas" uważał towystąpienie Voldemarasa za zdradę.-

IV. SPRAWY POLSKIE I INNYCH MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH.

Kronika.

Zakaz zebrań polskich. "Dzień Kowieński" Nr.63. /III.1934/:Naczelnik II rewiru policji kowieńskiej odmówił udzielenia pozwoleńna urządzenia w dniach 13-25 marca zebrań towarzyskich w zielonogórskiej sekcji samowychowawczej kowieńskiego oddziału t-stwa "Pochodnia", gdyż zebrania te "mogą zagrażać porządkowi i spokojowi publicznemu".

Z tego samego powodu naczelnik IV rewiru policji kowieńskiej odmówił pozwoleń na urządzenie w dn.15 marca zebrania towarzyskiego i 18 marca odczytu w szańcowskiej sekcji samowychowawczej kowieńskiego oddziału t-stwa "Pochodnia".

Emigracja żydowska .Prasa kowieńska /z 14.III.34/: 12 marca wyjechało z Kowna do Palestyny 40 żydowskich emigrantów.-

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

Kronika.

Sprawa ustąpienia Dyrektorjatu ./III.34/; Niemieckie biuro informacyjne donosi z Kłajpedy na podstawie kompetentnych informacyj, że litewski gubernator okręgu kłajpedzkiego postawił w dn.19 marca prezydentowi Dyrektorjatu Schreiberowi ultimatum, żądając ustąpienia całego Dyrektorjatu. Jako termin ostateczny gubernator wyznaczył godz.12 dn.20 marca. Według informacyj z tego samego źródła, połączenie telefoniczne między Litwą a Niemcami przerwane było do godz.13 dn.20 marca, że nie można było połączyć się ani z Kłajpedą ani z Kownem. Prezydent Schreiber miał się sprzeciwić przyjęciu ultimatum gubernatora, motywując odmowę jawnem naruszeniem przez żądanie gubernatora statutu kłajpedzkiego. Według dotychczasowych informacyj, sytuacja w Kłajpedzie jest jeszcze niewyjaśniona.-

Sprawa prokuratora kłajpedzkiego Roppa .Prasa ryska /z 21.III.1934/:Aresztowany w Kłajpedzie w związku z działalnością miejscowych hitlerowców kłajpedzki prokurator naczelny baron von der Ropp zostanie zwolniony do rozprawy sądowej za kaucją 20 tys.litów. Podobnie zwolniony zostanie przywódca hitlerowców kłajpedzkich pastor Sass za kaucją 10 tys.litów. Charakterystyczną jest rzeczą, że Dyrektorjat kłajpedzki nie uznał za stosowne zawiesić w czynnościach prokuratora Roppa, mimo, iż oskarżony on jest o zdradę stanu. Baron Ropp w dalszym ciągu pełni obowiązki prokuratora.

Jak słychać gubernator kłajpedzki Navakas zamierza w najbliższym czasie zastosować środki w kierunku likwidacji anormalnego stanu rzeczy, kiedy odpowiedzialne funkcje spełnia oskarżony o zdradę stanu.-

S t a n z a t r u d n i e n i a w t a r t a k a c h k ł a j p e d z k i c h .Prasa kowieńska /z 14.III.1934/:W kłajpedzkich tartakach zatrudnionych jest obecnie ok.1.200 robotników. Nad obrobieniem drzewa krajowego pracuje 450 robotników, reszta zaś robotzatrudnionych jest przy obrobieniu sowieckiego lasu.-

K a r y k o m e n d a n t a K r a j u K ł a j p e d z k i e g o . Prasa kowieńska /z 15.III.1934/:Z rozporządzenia komendanta Kraju Kłajpedzkiego zostali ukarani zamieszkały w pow.pogiegiowskim włościanin Kurszaitis grzywną w wys.300 lt. z zamianą na miesiąc więzienia za publiczne śpiewanie podżegających pieśni, Henryk Liepa również w tym powiecie zamieszkały - grzywną w tej samej wysokości z zamianą na więzienie za znieważenie urzędu państwowego, zamieszkały w pow.szyłokarczemskim Albert Gailius - grzywną w wys.200 lt. z zamianą na miesiąc więzienia za znieważenie oficera. Wreszcie Albert Srugys za stawianie oporu władzom celnym w Ruśni został ukarany grzywną w wys.100 litów z zamianą na 2 tygodnie aresztu.-

H i t l e r y z m w ś r ó d p o l i c j i k ł a j p e d z k i e j. Prasa kowieńska /z 17.III.1934/:Jak podaje Elta, dotychczasowe wyniki dochodzenia wykazały, że do "Christlichsozialistische Arbeitsgemeinschaft i "Sozialistische Volksgemeinschaft" należało 21 urzędników policji autonomicznej Kraju Kłajpedzkiego.-

K o n f i s k a t a "M e m e l e r D a m p f b o o t ." Prasa kowieńska /z 17.III.1934/:Z rozporządzenia komendanta Kraju Kłajpedzkiego został skonfiskowany numer "Memeler Dampfboot" z 15 marca za zamieszczenia artykułu wstępnego o treści podburzającej społeczeństwo. Tegoż dnia ukazał się drugi numer "M.Dampfboot".-

VIII. Z ZYCIA LITWINÓW I PRASY LITEWSKIEJ W WILNIE.

"V i l n i a u s R y t o j u s" o s y t u a c j i L i t w i n ó w w i l e ń s k i c h ."Vil.Ryt." Nr.23 z 21.III.1934 r. Art. "Co pozostaje do zrobienia". Streszczenie:

Drugie "retorsje", zarządzone przez wyższe władze polskie w stosunku do Litwinów wileńskich mają się już bodaj ku końcowi. Nie kończą się jednak ustawiczne przeszkody stawiane litewskiej pracy publicznej przez niższe władze - policję gminną. Litewskiej ludności wiejskiej do ostateczności już dokuczyły ciągłe wizyty policji, protokóły, kary, pogróżki i t.d. Co wobec tego pozostaje do zrobienia?

Policja stawia ciagłe przeszkody litewskim czytelniom, oddziałom litewskich towarzystw, ogródkom dziecięcym, osobom prowadzącym domowe nauczanie i wogóle poszczególnym bardziej uświadomionym i czynnym Litwinom. Najczęściej to się powtarza w gminach: bieniakońskiej, raduńskiej, rymszańskiej, gierwiackiej, opeskiej, twereckiej, orańskiej i w pewnych gminach pow.suwalskiego. Trudno nawet zliczyć, ile było już w wymienionej gminie protokółów i kar, nałożonych przez Starostwo, a w rezultacie anulowanych przez Sąd Okręgowy.

Ze względu na to, że tego rodzaju ciągłe krępowanie pracy litewskiej dokonywane jest najczęściej przez urzędników niższych kategoryj, pozostaje w takich wypadkach skarżyć się instancjom wyższym. Tam, gdzie policja gminna zaczyna krępować publiczną, legalną litewską pracę oświatowo-kulturalną, ludność powinna wysyłać delegacje do starostw, województw, a w razie potrzeby - jeszcze wyżej. Sprawiedliwość musi być znaleziona.-

K r o n i k a .

Z w o l n i e n i e L i t w i n ó w z w i ę z i e n i a ."Vil. Ryt." Nr.23 /III.1934/ 15 marca z więzienia na Łukiszkach zwolniono R.Mackiewicza i W.Borysewicza. 13 marca z więzienia święciańskiego zwolniono: A.Ulozasa, J.Vinciunasa, F.Garłę. 16 marca zwolniono z więzienia łukiskiego nauczyciela M.Gudenasa i ucznia gimnazjum święciańskiego F.Juchniewicza.-

Ponadto z aresztów w Brasławiu zwolniono 5-ciu Litwinów, zaś 2 /Czerniawskiego i Prantkielewicza/ przesłano do Wilna.